

КОНСТИТУЦІЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

COSTITUZIONE ITALIANA
TRADUZIONE IN LINGUA UCRAINA

Senato della Repubblica

BIBLIOTECA ITALIA

КОНСТИТУЦІЇ ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

COSTITUZIONE ITALIANA

TRADUZIONE IN LINGUA UCRAINA

AGGIORNATA ALLA LEGGE COSTITUZIONALE

26 SETTEMBRE 2023, N. 1

Senato della Repubblica

La traduzione in lingua ucraina è tratta dal volume
La Costituzione italiana / Конституція Італійської Республіки.
Introduzione di Saulle Panizza e Roberto Romboli
Traduzione di Oleksandra Rekut
Pisa University Press 2022
pubblicato con licenza CC BY-NC-ND 4.0

La traduzione dell'art. 33, comma 7, dell'art. 119, comma 6,
della nota alla XIII disposizione transitoria e dell'apparato delle firme
è stata curata dal Servizio degli affari internazionali
del Senato della Repubblica
con la collaborazione di Oleksandra Rekut

Gli aspetti grafici ed editoriali sono stati curati
dall'Ufficio delle informazioni parlamentari,
dell'archivio e delle pubblicazioni del Senato

Le pubblicazioni del Senato sono disponibili
gratuitamente online in formato elettronico
www.senato.it/publicazioni

La versione a stampa, ove disponibile,
può essere richiesta alla Libreria del Senato
libreria@senato.it

Переклад українською мовою друкується за виданням
La Costituzione italiana / Конституція Італійської Республіки.
Передмова Саулле Паніцци і Роберто Ромболі.
Переклад Олександрі Рекут
Видавництво Pisa University Press 2022
видано згідно до ліцензії CC BY-NC-ND 4.0

Переклад статті 33, частина 7, статті 119, частина 6,
а також уточнення тимчасового положення XIII та підписи
впорядковано Службою закордонних справ
Сенату Італійської Республіки
зі співробітництвом Олександрі Рекут

Графічну та редакційну роботу виконано
Інформаційним Офісом з питань парламенту,
архіву та видань Сенату

Видання Сенату є доступними
безкоштовно онлайн в електронному форматі
на сайті www.senato.it/publicazioni
Друковані примірники, якщо вони передбачені,
можуть бути замовлені у Книгарні Сенату
libreria@senato.it

Senato della Repubblica 2023
CC BY-NC-ND 4.0

Зміст

БАЗОВІ ЗАСАДИ	5
ЧАСТИНА I - ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН	9
Глава I - Громадянські відносини	9
Глава II - Етико-соціальні відносини.....	15
Глава III - Економічні відносини.....	18
Глава IV - Політичні відносини	23
ЧАСТИНА II - УСТРІЙ РЕСПУБЛІКИ	26
Глава I - Парламент.....	26
Розділ I - Палати	26
Розділ II - Прийняття законів.....	32
Глава II - Президент Республіки.....	38
Глава III - Уряд	42
Розділ I - Рада міністрів	42
Розділ II - Громадська Адміністрація.....	44
Розділ III - Допоміжні органи	45
Глава IV - Магістратура	46
Розділ I - Судоустрій.....	46
Розділ II - Норми юрисдикції.....	50
Глава V - Регіони, Провінції, Комуни	53
Глава VI - Конституційні гарантії	67
Розділ I - Конституційний Суд	67
Розділ II - Ревізія Конституції - Конституційні закони.....	70
ПЕРЕХІДНІ ТА ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ	72

КОНСТИТУЦІЯ ІТАЛІЙСЬКОЇ РЕСПУБЛІКИ

БАЗОВІ ЗАСАДИ

Ст. 1

Італія є демократичною Республікою, що ґрунтується на трудовій діяльності.

Суверенітет належить народу, який здійснює його згідно до форм та у межах визначених Конституцією.

Ст. 2

Республіка визнає та гарантує непорушні права людини як індивіда і як члена громадських об'єднань, що формують її особистість, та вимагає виконання невідкладних обов'язків стосовно політичної, економічної і соціальної солідарності.

Ст. 3

Усі громадяни мають однакову соціальну гідність та є рівними перед законом незалежно від статі, раси, мови, віросповідання, політичних переконань, особистого чи соціального стану.

Завдання Республіки усунути всі перешкоди економічного та соціального характеру, що обмежують свободу та

рівність громадян, заважають повному розвитку особистості та безпосередньої участі всіх працівників у політичній, економічній і соціальній організації Країни.

Ст. 4

Республіка визнає право на працю всіх громадян та створює умови, що забезпечують реалізацію цього права.

Кожен громадянин має дотримуватись обов'язку виконувати, згідно до власних можливостей і особистого вибору, певну діяльність чи будь-яке завдання для матеріального та духовного розвитку суспільства.

Ст. 5

Республіка, єдина і неподільна, визнає місцеві автономії та сприяє їх розвитку; реалізує найширшу адміністративну децентралізацію в органах, що залежать від Держави; адаптує принципи та методи своєї легіслації до потреб автономії та децентралізації.

Ст. 6

Республіка захищає мовні меншини за допомогою спеціальних норм.

Ст. 7

Держава та Католицька Церква, кожна у своїй сфері, є незалежними та суверенними.

Їх відносини регулюються Латеранськими Угодами. Внесення змін до цих Угод, визнані обома сторонами, не потребують процесу конституційного перегляду.

Ст. 8

Всі релігійні конфесії є однаково вільними перед законом.

Релігійні конфесії, що не належать до католицької, мають право організовуватися відповідно до власних статутів, якщо вони не суперечать італійській правовій системі.

Їх відносини з Державою регулюються законом на основі домовленостей з відповідними представництвами цих конфесій.

Ст. 9

Республіка сприяє розвитку культури та науково-технічних досліджень.

Обереігає ландшафт, а також історичну і мистецьку спадщину Нації.

Захищає довкілля, біорізноманіття та екосистеми, з огляду на інтереси прийдешніх поколінь.

Державний закон визначає шляхи та форми захисту тварин.

Ст. 10

Італійський правопорядок відповідає загальноновизнаним нормам міжнародного права.

Правовий статус іноземних громадян регулюється законами згідно до міжнародних правових норм та домовленостей.

Іноземні громадяни, яких в країні їх походження позбавлено можливості користуватися демократичними свободами гарантованими італійською Конституцією, мають право притулку на території Республіки згідно до умов визначених законом.

Неприпустимою є екстрадиція іноземних громадян звинувачених у політичних злочинах.

Ст. 11

Італія засуджує війну як посягання на обмеження свободи інших народів та як засіб вирішення міжнародних конфліктів; не виключає, на паритетних умовах з іншими країнами, ущемлення суверенітету необхідного для забезпечення правопорядку, що гарантує мир і справедливість між Націями; надає підтримку та сприяє міжнародним організаціям, які діють з цією метою.

Ст. 12

Прапор Республіки є італійським трикольором: зелений, білий і червоний розташовані у трьох вертикальних та однакових за розміром смугах.

ЧАСТИНА I
ПРАВА ТА ОБОВ'ЯЗКИ ГРОМАДЯН
Глава I
Громадянські відносини

Ст. 13

Особиста свобода є непорушною. Неприпустимою є будь-яка форма затримання, огляду та обшуку особистості, або інші ущемлення особистої свободи, за винятком умотивованого рішення суду і лише у спосіб та у випадках передбачених законом.

В особливо важливих та термінових випадках, достеменно передбачених законом, органи громадської безпеки можуть вжити тимчасові заходи, про які слід повідомити до суду протягом сорока восьми годин, якщо їх не буде затверджено в наступні сорок вісім годин, ці тимчасові заходи слід вважати скасованими та позбавленими будь-якої дії.

Має бути покарано будь-яке фізичне та моральне насильство щодо осіб, які перебувають в умовах примусового позбавлення свободи.

Максимальний термін затримання як запобіжного заходу є визначений законом.

Ст. 14

Житло є недоторканим.

Заборонені його огляд, обшук чи конфіскація майна, за винятком випадків передбачених законом, відповідно до гарантій захисту особистої свободи.

Перевірка та огляд здійснювані задля забезпечення охорони здоров'я та суспільної безпеки, або з метою економічної та фіскальної необхідності регулюються спеціальними законами.

Ст. 15

Свобода та секретність приватної кореспонденції та будь-якої іншої форми комунікації є непорушними.

Їх обмеження може бути дозволено лише у разі вмотивованого рішення суду та з дотриманням гарантій визначених законом.

Ст. 16

Кожен громадянин може вільно пересуватися та перебувати в будь-якій частині національної території, за винятком обмежень встановлених законом, що базується на принципах охорони здоров'я та безпеки. Жодні обмеження не можуть бути визначені політичними міркуваннями.

Кожен громадянин має право на вільний виїзд з території Республіки, а також на повернення туди, за умов передбачених законом.

Ст. 17

Громадяни мають право на мирні та неозброєні зібрання.

Для зібрань, що організовано в громадських місцях та під відкритим небом, не потрібно попереднього повідомлення.

Про зібрання в громадських місцях мають бути заздалегідь попереджені органи влади, які можуть їх заборонити лише через очевидні загрози безпеці та громадському порядку.

Ст. 18

Громадяни мають право вільно, без спеціального дозволу, об'єднуватися в організації, щоб досягти мети, яка для окремих осіб не є забороненою кримінальним законом.

Забороняється формування таємних об'єднань та таких, що хоча б у непрямий спосіб переслідують досягнення політичних цілей за допомогою організацій збройного характеру.

Ст. 19

Усі мають право вільно сповідувати власні релігійні вірування у будь-якій формі, індивідуальній чи колективній, розповсюджувати їх та відправляти відповідні культові

обряди приватним чином або прилюдно, за винятком обрядів, що суперечать цивільним нормам.

Ст. 20

Еклезіальний характер, а також призначення релігії чи окремого культу певної асоціації чи об'єднання не можуть бути причиною особливих законодавчих обмежень або податкового тягаря щодо порядку їх утворення, правоздатності та форм діяльності.

Ст. 21

Всі мають право на свободу вираження власних думок усно, письмово чи обираючи будь-який інший спосіб.

Преса має бути вільною від дозволів та цензури.

Закон про пресу дозволяє конфіскацію лише за наявності вмотивованого рішення суду у разі злочинів або у випадку порушення норм передбачених цим законом за умови встановлення відповідальних осіб.

За умови негайної потреби і за неможливості вчасного втручання суду, конфіскація періодичної преси має бути здійсненою представниками судової поліції, які мають терміново і не пізніше ніж за двадцять чотири години подати заяву про це у суд. Якщо суд не підтвердить необхідність конфіскації протягом наступних двадцяти чотирьох годин, то таку конфіскацію слід вважати скасованою та позбавленою будь-якої дії.

Закон може визначити норми загального характеру щодо надання інформації про джерела фінансування періодичної преси.

Забороненими є друковані видання, вистави та всі інші заходи, що суперечать цивільним нормам. Закон визначає відповідні заходи здатні передбачити та припинити правопорушення.

Ст. 22

Ніхто не може бути позбавлений правоздатності, громадянства та імені з політичних міркувань.

Ст. 23

Жодні особисті чи майнові обов'язки не можуть бути встановлені інакше як за законом.

Ст. 24

Всі можуть звертатися до суду для захисту своїх прав та легітимних інтересів.

Захист є непорушним правом на будь-якій стадії судового процесу.

Малозабезпеченим має бути гарантована відповідними інституціями можливість участі та захисту перед будь-якими юрисдикціями.

Закон визначає умови та шляхи виправлення чи відшкодування судових помилок.

Ст. 25

Ніхто не може відмовитися від судді запропонованому йому законом.

Ніхто не може бути покараним поза межами закону, що вступив у силу до вчинення скоєного злочину.

Нікого не може бути арештовано чи ув'язнено, якщо це не передбачено законом.

Ст. 26

Екстрадиція громадянина можлива лише у випадках прямо передбачених міжнародними угодами.

В жодному разі не може бути допустимою за політичні діяння.

Ст. 27

Кримінальна відповідальність є особистою.

Підсудний не може вважатися винним до остаточного ухвалення вироку.

Покарання не може полягати у ставленні, що суперечить сенсу гуманності та має бути спрямовано на перевиховання засудженого.

Смертельна кара є забороненою.

Ст. 28

Посадові, державні та громадські службовці є безпосередньо відповідальними, згідно до кримінального, цивільного та адміністративного кодексів, у випадку вчинення дій, що порушують права громадян. У таких випадках цивільна відповідальність поширюється на Державу та громадські установи.

Глава II**Етико-соціальні відносини****Ст. 29**

Республіка визнає права сім'ї як природного об'єднання, заснованого на шлюбі.

Шлюб укладається на основі моральної та правової рівності подружжя у межах встановлених законом для забезпечення єдності сім'ї.

Ст. 30

Обов'язок і право батьків – утримувати, виховувати та вчити своїх дітей, навіть якщо вони народжені поза шлюбом.

У випадках недієздатності батьків закон забезпечує виконання їхніх обов'язків.

Закон гарантує повний правовий і соціальний захист дітям, народженим поза шлюбом, тотожний правам членів законної сім'ї.

Закон визначає порядок та межі установавання батьківства.

Ст. 31

Республіка сприяє формуванню сім'ї та виконанню пов'язаних з нею завдань за допомогою економічних заходів та інших пільг, особливою увагою користуються багатодітні сім'ї.

Вона захищає материнство, дитинство та молодь, а також сприяє необхідним інституціям, що діють з цією метою.

Ст. 32

Республіка захищає здоров'я як базове право людини, що становить цінність суспільства, а також гарантує безкоштовне медичне обслуговування малозабезпеченим.

Ніхто не може бути зобов'язаний до лікування певних захворювань, крім випадків передбачених законом. Закон ні за яких обставин не може порушувати межі поваги до людської особистості.

Ст. 33

Мистецтво і наука є вільними, а також вільним є їх викладання.

Республіка визначає загальні норми освіти і засновує державні школи всіх орденів і ступенів.

Інституції та приватні особи мають право безкоштовно засновувати школи та навчальні заклади без будь-яких обов'язків щодо Держави.

Недержавним школам, які є рівними з державними, закон, що встановлює їх права та обов'язки, повинен забезпечити повну свободу та освітній режим для їх учнів еквівалентний до режиму для учнів державних шкіл.

Державний іспит є необхідним для вступу до шкіл різних орденів і ступенів або з метою їх завершення та здобуття фахової кваліфікації.

Заклади високої культури, університети та академії, мають право надавати собі автономні устрої у межах встановлених законами Держави.

Республіка визнає освітню, соціальну та промоційну цінність психофізичного добробуту, пов'язаного зі спортивною діяльністю в усіх її формах.

Ст. 34

Шкільне навчання є доступним для всіх.

Базова освіта, тривалістю щонайменше вісім років, є обов'язковою і безкоштовною.

Найкращі та успішні учні, навіть позбавлені економічного добробуту, мають право досягти вищих ступенів навчання.

Республіка реалізує це право за допомогою стипендій, грошової допомоги сім'ям та інших пільг, які призначаються за конкурсом.

Глава III

Економічні відносини

Ст. 35

Республіка захищає трудову діяльність в усіх її формах і сферах.

Піклується про навчання та підвищення професійної кваліфікації працівників.

Сприяє та надає підтримку міжнародним угодам та організаціям спрямованим на закріплення та регулювання трудових прав.

Визнає свободу еміграції, за умови дотримання зобов'язань встановлених законом, що не суперечать громадським інтересам, і захищає працю італійців за кордоном.

Ст. 36

Працівник має право на грошову компенсацію, пропорційну кількості та якості його роботи і в будь-якому випадку

достатню для забезпечення вільного і гідного існування для нього та його сім'ї.

Максимальна тривалість робочого дня встановлюється законом.

Працівник має право на щотижневий відпочинок та оплачувану щорічну відпустку і не може від них відмовитися.

Ст. 37

Працююча жінка, за умови виконання тої самої роботи, має ті самі права і таку саму заробітну плату, що й чоловік. Умови праці повинні забезпечувати виконання її основної родинної функції та забезпечувати особливий належний захист матері та дитини.

Закон встановлює мінімальний вік для початку оплачуваної трудової діяльності.

Республіка охороняє працю неповнолітніх за допомогою спеціальних норм і гарантує їм, за умови виконання тої самої роботи, право на однакову заробітну плату.

Ст. 38

Кожен непрацездатний або позбавлений економічної спроможності на існування громадянин має право на утримання та соціальну допомогу.

У випадку трудової травми, хвороби, інвалідності, вимушеного безробіття та досягнення похилого віку

працівники мають право на задоволення та забезпечення належними засобами для життєвих потреб.

Інваліди та люди з ментальними вадами мають право на освіту та професійну підготовку.

Положення, передбачені цією статтею, виконуються органами та установами створеними чи контрольованими Державою.

Приватна допомога є безкоштовною.

Ст. 39

Профспілкова організація є вільною.

На профспілки не можуть бути покладені будь-які інші обов'язки, окрім їх реєстрації в місцевих або центральних відділеннях, відповідно до законодавства.

Умовою такої реєстрації є внутрішня організація на демократичних засадах у статуті профспілок.

Зареєстровані профспілки мають правосуб'єктність. Представлені пропорційно до кількості своїх членів, вони можуть укладати колективні трудові договори, які мають обов'язкову чинність для всіх осіб, які належать до категорій передбачених цими договорами.

Ст. 40

Право на страйк реалізується згідно до законів, які його регулюють.

Ст. 41

Приватна економічна ініціатива є вільною.

Вона не може суперечити суспільній корисності, завдавати шкоди здоров'ю, довкіллю, безпеці, свободі, людській гідності.

Закон передбачає відповідні програми та засоби контролю, щоб державна та приватна економічна діяльність могли бути спрямовані та скоординовані у соціальному та екологічному напрямках.

Ст. 42

Право власності буває державним або приватним. Економічні активи належать Державі, установам або приватним особам.

Приватна власність гарантується законом, який визначає способи її набуття, користування та межі, щоб забезпечити її соціальну функцію та доступність для всіх.

Приватна власність може бути експропрійована для задоволення суспільних інтересів, у випадках передбачених законом та за умови її відшкодування.

Закон встановлює норми та межі легітимного успадкування, заповіту та права Держави на спадщину.

Ст. 43

Для задоволення суспільних інтересів закон може резервувати або передавати, шляхом експропріації за умови виплати компенсації, Державі, суспільним установам, або колективам працівників чи споживачів підприємства або категорії підприємств, що мають стосунок до основних соціальних послуг, або до сфери енергозабезпечення чи до монопольних прав і становлять предмет першорядного суспільного інтересу.

Ст. 44

З метою досягнення раціональної експлуатації ґрунтів і встановлення справедливих суспільних відносин, закон накладає обов'язки та обмеження на земельну приватну власність, визначає її припустимі розміри згідно до регіональних та сільськогосподарських зон, сприяє та зобов'язує до рекультивації земель, удосконаленню власності на земельні ділянки і реконструкцію виробничих об'єктів; допомагає малим і середнім власникам.

Закон передбачає пільги на користь гірських місцевостей.

Ст. 45

Республіка визнає соціальну функцію співробітництва, що має характер взаємодопомоги і не передбачає приватного прибутку шляхом спекуляції. Закон підтримує і сприяє збільшенню співробітництва за допомогою

найприйнятніших засобів і забезпечує, через відповідний контроль, його характер і цілі.

Закон передбачає відповідні заходи для охорони та розвитку ремесел.

Ст. 46

З метою економічного і соціального удосконалення трудової діяльності, згідно до потреб виробництва, Республіка визнає право працівників на співпрацю в управлінні підприємствами у спосіб і в межах встановлених законом.

Ст. 47

Республіка заохочує і захищає заощадження в усіх формах; регламентує, координує та контролює кредитну сплату.

Сприяє доступу заощаджень населення на житлову та сільськогосподарську власність, а також на прямі і непрямі акціонерні інвестиції у великі виробничі комплекси Країни.

Глава IV

Політичні відносини

Ст. 48

Вважаються виборцями усі громадяни, чоловіки і жінки, які є повнолітніми.

Голосування є особистим і рівним, вільним і таємним. Його здійснення є громадянським обов'язком.

Закон визначає умови здійснення права голосу громадянами, які проживають за межами країни, і забезпечується належність таких умов. З цією метою утворюється Закордонний виборчий округ для виборів Палат парламенту, для якого передбачається кількість мандатів згідно з конституційною нормою і відповідно до критеріїв визначених законом.

Право голосу може бути обмежене лише у зв'язку з недієздатністю, кримінальним вироком, що вступив у силу, або у випадках передбачених законом неналежної поведінки з огляду на суспільну мораль.

Ст. 49

Усі громадяни мають право вільно об'єднуватися у партії, щоб у демократичний спосіб брати участь у визначенні національної політики.

Ст. 50

Усі громадяни можуть подавати петиції до Палат Парламенту з вимогою легіслативних заходів або з викладом громадських потреб.

Ст. 51

Усі громадяни обох статей можуть за однакових умов вступати на публічну службу і обіймати виборні посади

після досягнення реквізитів визначених законом. З цією метою Республіка вдається до спеціальних заходів для створення рівних можливостей для жінок і чоловіків.

Законом можуть передбачатися паритетні умови доступу до публічної служби і до виборних посад для громадян і для осіб італійської національності, які не є громадянами Республіки.

Особи, які обіймають виборні посади, мають право на необхідний для виконання своїх обов'язків час та на збереження за собою місця роботи.

Ст. 52

Захист Батьківщини є священним обов'язком громадянина.

Військова служба є обов'язковою у межах і у порядку визначених законом. Її виконання не повинно ущемлювати статус громадянина як працівника та носія політичних прав.

Організація Збройних Сил має відповідати демократичному духу Республіки.

Ст. 53

Усі зобов'язані брати участь у формуванні бази публічних видатків відповідно до своїх зобов'язань як платників податків.

Податкова система ґрунтується на принципі прогресивності.

Ст. 54

Усі громадяни мають бути вірними Республіці і додержуватися Конституції та законів.

Громадяни, яким доручено здійснення публічних функцій, мають виконувати їх дисципліновано та гідно, а також у передбачених законом випадках складати присягу.

ЧАСТИНА II**УСТРІЙ РЕСПУБЛІКИ****Глава I****Парламент****Розділ I****Палати****Ст. 55**

Парламент складається з Палати депутатів та Палати Сенату Республіки.

Парламент збирається на спільні засідання членів обох Палат лише у випадках передбачених Конституцією.

Ст. 56

Палата депутатів обирається загальним та прямим голосуванням.

Кількість депутатів становить чотириста, вісім з яких обираються у Закордонному виборчому окрузі.

Депутатом може бути обраний будь-який виборець, який на день виборів досяг двадцяти п'ятирічного віку.

Розподіл місць між виборчими округами, за винятком віднесених до Закордонного виборчого округу, здійснюється шляхом поділу числа жителів Республіки, яке визначається згідно до останнього перепису населення, на триста дев'яносто два, утворюючи місця пропорційно до кількості населення кожного округу на основі внутрішнього виборчого коефіцієнта і правила найбільшого залишку.

Ст. 57

Сенат Республіки обирається за регіональним принципом, за винятком місць віднесених до Закордонного виборчого округу.

Кількість сенаторів, які обираються, становить двісті осіб, чотири з яких обираються у Закордонному виборчому окрузі.

Жоден Регіон чи автономна Провінція не може мати менше трьох сенаторів; Молізе обирає двох сенаторів, Валле д'Аоста – одного сенатора.

Розподіл місць між Регіонами та автономними Провінціями, відповідно до положень попередньої частини цієї статті, здійснюється пропорційно кількості населення, що визначена за останнім переписом населення на основі внутрішнього виборчого коефіцієнта і правила найбільшого залишку.

Ст. 58

Сенатори обираються загальним і прямим голосуванням.

Сенаторами можуть бути обрані виборці, які досягли сорокарічного віку.

Ст. 59

Кожний колишній Президент Республіки має право на довічне сенаторство, але може добровільно відмовитись від нього.

Президент Республіки може призначити на довічне сенаторство п'ять громадян, які прославили Батьківщину видатними заслугами у громадській, науковій, мистецькій або літературній сферах. Загальне число сенаторів призначених Президентом Республіки не може в будь-якому разі перевищувати п'яти.

Ст. 60

Палата депутатів і Сенат Республіки обираються на п'ятирічний термін.

Цей термін для кожної з Палат може бути продовжений лише відповідно до закону та у випадку війни.

Ст. 61

Вибори Палат нового скликання проводяться щонайпізніше за сімдесят днів після закінчення терміну, на який були обрані Палати попереднього скликання. Їх перше засідання відбувається щонайпізніше на двадцятий день після виборів.

Палати попереднього скликання продовжують здійснювати свої повноваження до початку роботи Палат нового скликання.

Ст. 62

Згідно до закону Палати збираються на сесію у перший не святковий день лютого і жовтня.

Кожна з Палат може бути скликана на позачергову сесію за ініціативою її Голови, Президента Республіки або третини від її членів.

Якщо одна з Палат скликається на позачергову сесію, згідно до закону одночасно збирається на сесію також інша Палата.

Ст. 63

Кожна з Палат обирає з власного складу Голову та Президію.

Якщо Парламент збирається на спільне засідання, функції Голови та Президії виконують відповідні органи Палати депутатів.

Ст. 64

Регламент приймається кожною з Палат абсолютною більшістю голосів її членів.

Засідання проводяться публічно; але кожна з Палат та Парламент, у разі проведення спільного засідання, можуть ухвалити рішення про проведення закритого засідання.

Рішення кожної з Палат і Парламенту є дійсними лише у разі їх ухвалення більшістю від присутніх за наявності на відповідному засіданні більшості членів, крім випадків, коли Конституція передбачає спеціальну більшість.

Члени Уряду, навіть якщо вони не входять до складу жодної з Палат, мають право, а за наявності запитів – зобов'язані, бути присутніми на засіданнях.

Вони повинні бути заслухані кожного разу, коли у цьому є необхідність.

Ст. 65

Закон визначає умови невиборності та несумісності щодо посади депутата чи сенатора.

Ніхто не може бути членом обох Палат одночасно.

Ст. 66

Обидві Палати встановлюють належність обрання своїх членів та визначають наслідки, що настають у зв'язку з порушенням вимог невиборності та несумісності.

Ст. 67

Кожний член Парламенту представляє Націю і при виконанні своїх повноважень не пов'язаний мандатом.

С. 68

Члени Парламенту не можуть переслідуватися за виражені ними думки або за голосування під час виконання своїх повноважень.

Жодний член Парламенту не може бути, без дозволу Палати, до якої він належить, підданий особистому чи домашньому обшуку, заарештований чи позбавлений особистої свободи у будь-який інший спосіб або ув'язнений, за винятком випадків виконання вироку суду чи затримання на місці злочину, що однозначно передбачає видачу ордера на арешт.

Аналогічний дозвіл необхідний для здійснення прослуховування, у будь-якій формі, розмов і повідомлень членів Парламенту, а також для конфіскації їх кореспонденції.

Ст. 69

Члени Парламенту отримують встановлені законом пільги.

Розділ II**Прийняття законів**

Ст. 70

Обидві Палати здійснюють спільно легіслативну функцію.

Ст. 71

Легіслативна ініціатива належить Уряду, кожному члену Палат, а також органам та установам, яким її надано згідно до конституційного закону.

Народ здійснює легіслативну ініціативу шляхом внесення законопроекту у формі відповідних статей, які представляють щонайменше п'ятдесят тисяч виборців.

Ст. 72

Кожний законопроект, що внесений до однієї з Палат, розглядається відповідно до її норм і регламенту, послідовно комісією і Палатою, яка ухвалює його постатейно і в цілому.

Для законопроектів визнаних невідкладними регламент передбачає скорочену процедуру розгляду.

Порядок розгляду і ухвалення законопроектів здійснюються комісіями, тимчасовими чи постійними, які утворені з урахуванням кількісної пропорції різних парламентських груп. У цих випадках, до моменту ухвалення законопроекту в цілому, його повертають до відповідної Палати, якщо Уряд або десята частина членів Палати чи п'ята частина комісії вимагає його обговорення і голосування у Палаті або передачу на ухвалення в цілому Палатою, це відбувається лише шляхом голосування. Регламент встановлює порядок, який забезпечує відкритість роботи комісій.

Звичайна процедура розгляду і ухвалення Палатою застосовується щодо законопроектів з конституційних і виборчих питань, а також щодо законопроектів про делегування легіслативних повноважень, про дозвіл на ратифікацію міжнародних договорів, про схвалення бюджету та фінансувань.

Ст. 73

Промульгація законів здійснюється Президентом Республіки протягом місяця після їх прийняття.

Якщо якась з Палат визнає абсолютною більшістю членів певний закон невідкладним, його промульгація здійснюється у визначений нею термін.

Закони опубліковуються невідкладно після їх промунігації і вступають у силу на п'ятнадцятий день після опублікування, у разі якщо ці закони не передбачають інший термін.

Ст. 74

Президент Республіки, перед здійсненням промунігації закону, може у вмотивованому посланні Палатам вимагати його повторного розгляду.

Якщо Палати повторно приймають закон, він має бути промунігований.

Ст. 75

Народний референдум призначається для повного або часткового скасування закону чи акта, що має силу закону, якщо цього вимагають п'ятсот тисяч виборців чи п'ять обласних Рад.

Не припускається референдум щодо законів про податки та бюджет, про амністію та помилування, про дозвіл на ратифікацію міжнародних договорів.

У референдумі мають право брати участь усі громадяни, які обирають Палату депутатів.

Винесена на референдум пропозиція вважається прийнятою, якщо в голосуванні взяли участь більшість громадян, які мали на це право, і якщо є досягнуто більшість голосів визнаних дійсними.

Закон визначає порядок проведення референдуму.

Ст. 76

Здійснення легіслативної функції може бути делеговано Уряду виключно з визначенням принципів та критеріїв такого делегування, лише на обмежений час та стосовно конкретних питань.

Ст. 77

Уряд не може, без делегування Палатами, видавати декрети, що мають силу звичайного закону.

Якщо у надзвичайних випадках необхідності й невідкладності Уряд, на свою відповідальність, видає тимчасові акти, що мають силу закону, він повинен у той самий день передати їх для затвердження до Палат, які, навіть якщо розпущені, скликаються та збираються з цією метою протягом п'яти днів.

Декрети втрачають силу вже з моменту видання, якщо їх не було затверджено протягом шістдесяти днів після опублікування. В будь-якому разі Палати можуть регулювати законом правові відносини, що виникають на підставі декретів, які не набули сили законів.

Ст. 78

Палати оголошують стан війни та наділяють Уряд необхідними повноваженнями.

Ст. 79

Амністія і помилування оголошуються і здійснюються законом, що приймає більшість у дві третини від загального складу кожної з Палат, кожна стаття і закон в цілому вимагають такої більшості.

Закон, який оголошує амністію або помилування, визначає також термін його виконання.

Амністія і помилування не можуть стосуватися в жодному випадку злочинів, вчинених після внесення відповідного законопроекту.

Ст. 80

Палати у легіслативному порядку дозволяють ратифікацію міжнародних договорів політичного характеру, а також договорів, які передбачають арбітраж або судовий розгляд, територіальні зміни, фінансові зобов'язання або внесення змін до законів.

Ст. 81

Держава забезпечує баланс доходів та видатків бюджету з урахуванням сприятливих і не сприятливих чинників циклічності розвитку економіки.

Бюджетна заборгованість припускається лише за зваженою оцінкою циклічного розвитку економіки, має бути ухваленою абсолютною більшістю членів Палат та вмотивована надзвичайними обставинами.

Кожен закон, що встановлює нові видатки або збільшує вже встановлені, повинен передбачати засоби їх покриття.

Палати щорічно затверджують поданий Урядом бюджет, а також звіт про його виконання.

Тимчасове виконання бюджету може бути дозволено лише законом і на час, що сукупно не перебільшує чотири місяці.

Законом про бюджет встановлені основні правила і критерії щодо збалансованості бюджету і бюджетної заборгованості, а також щодо витрат на здійснення публічного адміністрування, які ухвалюються абсолютною більшістю членів кожної з Палат відповідно до принципів, визначених конституційним законом.

Ст. 82

Кожна з Палат може проводити розслідування з питань, які становлять громадський інтерес.

З цією метою з числа членів Палати утворюється комісія, склад якої відображає кількісну пропорцію різних парламентських груп. Комісія з розслідування здійснює перевірки та контроль та має однакові повноваження і обмеження, що і судова влада.

Глава II

Президент Республіки

Ст. 83

Президент Республіки обирається Парламентом на спільному засіданні його членів.

У виборах беруть участь по три делегати від кожного Рєгїону, яких обирає рєгїональна Рада, що забезпечує представництво меншин. Рєгїон Валле д'Аоста представлено одним делегатом.

Обрання Президента Республіки вїдбувається шляхом таємного голосування бїльшїстю у двї третини вїд загального числа членів асамблеї. Пїсля третього туру абсолютна бїльшїсть голосїв є достатня.

Ст. 84

Президентом Республіки може бути обраний громадянин, який досяг п'ятдесятирїчного вїку і має громадянськї та полїтичнї права.

Посада Президента Республіки несумїсна з будь-якою їншою посадою.

Утримання та дотацїя Президента визначається законом.

Ст. 85

Президент Республіки обирається терміном на сім років.

За тридцять днів до закінчення цього терміну Голова Палати депутатів скликає на спільне засідання Парламент і делегатів від Регіонів для обрання нового Президента Республіки.

Якщо Палати розпущені чи залишається менше трьох місяців до закінчення терміну їх діяльності, вибори проводяться протягом п'ятнадцяти днів після початку роботи Палат нового скликання. На цей час тривають повноваження чинного Президента.

Ст. 86

Функції Президента Республіки в усіх випадках, коли він їх не може здійснювати, виконує Голова Сенату.

У випадку постійної недієздатності, смерті чи відставки Президента Республіки, Голова Палати Депутатів протягом п'ятнадцяти днів призначає вибори нового Президента Республіки, може бути установлений більш тривалий термін, якщо Палати розпущені чи залишається менше трьох місяців до завершення їх діяльності.

Ст. 87

Президент Республіки є главою Держави та уособлює її національну єдність.

Він може звертатися до Палат з посланнями.

Призначає вибори до Палат та визначає день їх першого засідання.

Дозволяє внесення на розгляд Палат урядових законопроектів.

Промульгує закони, видає декрети, що мають силу закону, і власні підзаконні акти.

Призначає народний референдум у випадках передбачених Конституцією.

У випадках передбачених законом, призначає державних посадових осіб.

Акредитує і приймає дипломатичних представників, у разі необхідності ратифікує міжнародні договори за попереднім рішенням Палат.

Є командувачем Збройних Сил, очолює Верховну Раду оборони утворену відповідно до закону, оголошує стан війни за попереднім рішенням Палат.

Головує у Вищій Раді магістратури.

Здійснює помилування та пом'якшення покарання.

Нагороджує почесними відзнаками Республіки.

Ст. 88

Президент Республіки може розпустити обидві Палати або одну з них після обговорення питання з їх Головами.

Він не може реалізувати це право протягом останніх шести місяців свого мандату, якщо вони не збігаються повністю або частково з останніми шістьма місяцями легіслатури.

Ст. 89

Жоден акт Президента Республіки є дійсним якщо його не контрасигнували міністри, що є його ініціаторами та які беруть на себе за це відповідальність.

Акти, які мають легіслативну цінність та є зазначеними у законі мають бути контрасигновані Головою Ради міністрів.

Ст. 90

Президент Республіки не несе відповідальності за дії вчинені при здійсненні своїх повноважень, за винятком державної зради чи замах на Конституцію.

У цих випадках він притягається до відповідальності на спільному засіданні Парламенту за рішенням абсолютної більшості його членів.

Ст. 91

Президент Республіки, до прийняття своїх повноважень, складає присягу на вірність Республіці перед Парламентом на спільному засіданні і зобов'язується додержуватися Конституції.

Глава III

Уряд

Розділ I

Рада міністрів

Ст. 92

Уряд Республіки складається з Голови Ради та міністрів, які разом утворюють Раду міністрів.

Президент Республіки призначає Голову Ради міністрів та, за його пропозицією, міністрів.

Ст. 93

Голова Ради міністрів та міністри до прийняття на себе відповідних повноважень мають присягати перед Президентом Республіки.

Ст. 94

Уряд має отримати довіру обох Палат.

Обидві Палати висловлюють довіру або відмовляють у ній через прийняття вмотивованої резолюції шляхом поіменного голосування.

Уряд має бути представлений Палатам для отримання довіри не пізніше десяти днів після його формування.

Голосування проти якої-небудь пропозиції Уряду в одній або в обох Палатах не обов'язково спричиняє його відставку.

Резолюція недовіри має бути підписана не менш як десятою частиною членів Палати та не може бути винесена на обговорення раніше як за триденний термін з моменту її внесення.

Ст. 95

Голова Ради міністрів керує загальною політикою Уряду та є за неї відповідальним.

Він забезпечує єдність політичного і адміністративного урядових напрямів, заохочує та координує діяльність міністрів.

Міністри колективно відповідають за дії Ради міністрів та особисто за діяльність відповідних міністерств.

Закон визначає устрій Президії Ради міністрів, а також кількість, повноваження і організацію міністерств.

Ст. 96

Злочини, вчинені Головою Ради міністрів і міністрами у процесі виконання посадових обов'язків та навіть після їх припинення, розглядаються у порядку загального судочинства за рішенням Сенату Республіки чи Палати депутатів, відповідно до норм обумовлених конституційним законом.

Розділ II

Громадська Адміністрація

Ст. 97

Громадське адміністрування, відповідно до актів Європейського Союзу, має забезпечувати збалансованість бюджету і сталість бюджетної заборгованості.

Публічні служби є організовані, відповідно до закону, задля забезпечення неупередженості та дієвості адміністрування.

У положеннях про різні публічні служби визначаються сфера їх компетенції, повноваження та особиста відповідальність посадових осіб.

Посаду в громадській адміністрації можна отримати лише за конкурсом, за винятком окремих випадків передбачених законом.

Ст. 98

Посадові особи громадської адміністрації мають служити виключно Нації.

Якщо вони є членами Парламенту, то можуть бути підвищені на посаді лише за вислугою років.

Закон може встановлювати обмеження у праві належати до політичних партій стосовно суддів, кадрових військових дійсної служби, посадових осіб та службовців поліції, а також дипломатичних та консульських представників за кордоном.

Розділ III

Допоміжні органи

Ст. 99

Національна Рада економіки і праці включає до свого складу, у встановленому законом порядку, експертів і представників різних категорій виробництва з урахуванням їх кількісних та якісних характеристик.

Вона є консультативним органом Палат та Уряду з питань і повноважень визначених законом.

Має право легіслативної ініціативи та може брати участь у розробці законодавства з економічних і соціальних питань відповідно до принципів та у межах визначених законом.

Ст. 100

Державна Рада є консультативним органом з питань права і адміністрування, а також забезпечує законність у сфері адміністрування.

Рахункова Палата здійснює попередню перевірку законності актів Уряду, а також наступний контроль за виконанням бюджету. Вона бере участь, у передбачених законом випадках і у визначених формах, у здійсненні перевірки фінансової діяльності організацій, що у загальному порядку фінансуються Державою. Безпосередньо доповідає Палатам про результати здійсненого контролю.

Закон гарантує незалежність обох цих органів та їх членів від Уряду.

Глава IV

Магістратура

Розділ I

Судоустрій

Ст. 101

Правосуддя здійснюється іменем народу.

Судді мають підкорятися тільки закону.

Ст. 102

Судові функції здійснюють ординарні суди, діяльність яких регулюється правилами щодо судоустрою.

Запровадження посад надзвичайних або спеціальних суддів не є допустимим. У структурі ординарних судів можливе лише утворення спеціалізованих установ для розгляду окремих категорій справ, що не виключають участь громадян сторонніх до магістратури.

Закон передбачає випадки та форми прямої участі народу у здійсненні правосуддя.

Ст. 103

Державна Рада та інші органи адміністративної юстиції здійснюють юрисдикцію з питань захисту законних інтересів публічної адміністрації, а в особливих випадках передбачених законом також з питань захисту суб'єктивних прав.

Рахункова палата здійснює юрисдикцію у сфері публічної звітності та інших питань визначених законом.

У воєнний час військові трибунали мають юрисдикцію встановлену законом. У мирний час їх юрисдикція поширюється лише на військові злочини осіб, що входять до складу Збройних Сил.

Ст. 104

Магістратура є автономною та незалежною від будь-якої іншої влади.

У Вищій Раді магістратури головує Президент Республіки.

За законом до її складу входять перший голова і генеральний прокурор Касаційного Суду.

Дві третини інших її членів обрано ординарними судами з числа суддів різних категорій, одну третину обирає Парламент на спільному засіданні з числа професорів юридичних дисциплін університетів та адвокатів, які мають щонайменше п'ятнадцять років стажу.

Рада обирає заступника голови з числа своїх членів обраних Парламентом.

Виборні члени Ради обіймають посади протягом чотирьох років та не можуть бути обрані на наступний термін.

Обіймаючи відповідні посади, вони не можуть бути включені до кадрових професійних списків, ні бути членами Парламенту або регіональної Ради.

Ст. 105

Компетенцією Вищої Ради магістратури, згідно до правил судоустрою, є питання зарахування до складу магістратури, призначення і переміщення суддів, їх підвищення по службі, застосування до них дисциплінарних заходів.

Ст. 106

Судді призначаються за конкурсом.

Законом про судоустрій може бути передбачено призначення, а також обрання, почесних суддів для

виконання усіх повноважень, що належать суддям, які розглядають одноособово судові справи.

За рішенням Вищої Ради магістратури для виконання обов'язків радників Касаційного Суду можуть бути призначені, за видатні заслуги, професори юридичних дисциплін університетів і адвокати, які мають щонайменше п'ятнадцять років стажу і включені до кадрових професійних списків для вищих юрисдикцій.

Ст. 107

Судді є незмінювані. Вони не можуть бути звільнені або усунені з посади, ні призначені на інші суддівські або відмінні від них посади інакше як на підставі рішення Вищої Ради магістратури, яке є ухваленим з урахуванням гарантій захисту передбачених правилами судоустрою, або за згодою самих суддів.

Однією з функцій Міністра юстиції є порушення питання про притягнення суддів до дисциплінарної відповідальності.

Судді відрізняються лише за здійснюваними функціями.

Прокуратура користується гарантіями передбаченими для неї правилами судоустрою.

Ст. 108

Закон визначає правила судоустрою та магістратури.

Закон гарантує незалежність суддів спеціальних судів, прокурорів при цих судах і осіб сторонніх до магістратури, але які беруть участь у здійсненні правосуддя.

Ст. 109

Судова поліція безпосередньо знаходиться у розпорядженні судової влади.

Ст. 110

З урахуванням компетенцій Вищої Ради магістратури, організація і діяльність служб пов'язаних із здійсненням правосуддя є підвідомчими міністру юстиції.

Розділ II

Норми юрисдикції

Ст. 111

Здійснення юрисдикції реалізується через справедливий розгляд судових справ, що регулюється законом.

Розгляд кожної справи відбувається на основі принципу змагальності сторін і на засадах рівності перед неупередженим суддею, що не представляє жодної із сторін. Закон визначає доцільну тривалість процесу.

У кримінальному процесі законом передбачається, що особа звинувачена у вчиненні злочину, в найкоротший термін та у конфіденційному порядку має бути проінформована про характер та мотивацію висунутого проти неї звинувачення; їй має бути наданий необхідний час та умови для підготовки до захисту; у присутності судді вона має право допиту або вимагати допиту осіб, які зробили відповідну обвинувальну заяву або свідчили на її користь, на тих самих умовах, що і сторона обвинувачення, а також має право на здобуття інших доказів на її користь; крім того має право на перекладача у разі незнання мови, на якій проводиться судовий процес.

Кримінальна справа розглядається на основі принципу змагальності сторін щодо надання доказів. Встановлення винуватості не може ґрунтуватися на заявах зроблених тими, хто, за власним добровільним вибором, ухиляється від допиту зі сторони обвинуваченого або його адвоката.

Законом передбачаються випадки, коли надання доказів на основі принципу змагальності сторін не може відбуватися через відсутність згоди обвинуваченого, або внаслідок встановленої об'єктивної неможливості цього, чи в результаті незаконного отримання доказів.

Усі юрисдикційні дії мають бути вмотивованими.

Судові рішення, що стосуються особистої свободи, у випадку їх формулювання загальними чи спеціальними юрисдикційними органами, можуть бути оскаржені в касаційному порядку з причин порушення закону. Винятки

становлять лише вироки військових трибуналів у воєнний час.

Касаційна скарга на рішення Державної Ради або Рахункової палати можлива лише за умов відповідної юрисдикції.

Ст. 112

Обов'язком прокуратури є здійснення кримінального переслідування.

Ст. 113

У зв'язку зі встановленням законності актів публічної адміністрації для захисту прав та легітимних інтересів, можна завжди звернутися до органів загальної або адміністративної юрисдикції.

Такий юрисдикційний захист не може бути заборонений чи обмежений застосуванням особливих способів оскарження чи застереженнями що стосуються певних категорій відповідних актів.

Закон визначає юрисдикційні органи, які уповноважені скасовувати акти публічної адміністрації у випадках та з наслідками передбаченими тим самим законом.

Глава V

Регіони, Провінції, Комуни

Ст. 114

Республіка складається з Комун, Провінцій, метрополітенських Міст, Регіонів та Держави.

Комуни, Провінції, метрополітенські Міста та Регіони є автономними та мають власні статuti, повноваження і функції відповідно до принципів визначених Конституцією.

Рим є столицею Республіки. Закон Держави визначає порядок управління столиці.

Ст. 115

Виключена

Ст. 116

Фріулі-Венеція Джулія, Сардинія, Сицилія, Трентіно-Альто Адідже/Південний Тіроль і Валле д'Аоста/Валле д'Аост мають особливі форми та умови автономії відповідно до спеціальних статутів, що затверджені конституційними законами.

Регіон Трентіно-Альто Адідже/Південний Тіроль складається з автономних Провінцій Тренто і Больцано.

Інші форми та особливі умови автономії визначені у третій частині статті 117 та пункті «l» другої частини тієї самої статті, стосовно організації мирної юстиції, а також пунктах «n» і «s», можуть бути надані іншим Регіонам, згідно із законом Держави, на пропозицію зацікавленого Регіону та за згодою місцевих рад за умови дотримання принципів встановлених статтею 119. Відповідний закон прийнято абсолютною більшістю членів Палат за наявності згоди між Державою та зацікавленим Регіоном.

Ст. 117

Законодавчу владу здійснюють Держава і Регіони згідно до вимог Конституції та з урахуванням положень комунітарного права та міжнародних зобов'язань.

Держава має ексклюзивне законодавче регулювання у таких сферах:

- a) зовнішня політика та міжнародні відносини Держави; відносини Держави з Європейським Союзом; право притулку та правовий статус громадян Держав, що не є членами Європейського Союзу;
- b) імміграція;
- c) відносини Республіки з релігійними конфесіями;
- d) оборона та Збройні Сили; безпека Держави; озброєння, бойові припаси та вибухові речовини;

- e) гроші, захист заощаджень та фінансові ринки; захист конкуренції; валютна система; податкова система та державний звіт; зрівнювання фінансових доходів;
- f) органи Держави та відповідні виборчі закони; національний референдум; вибори до Європейського Парламенту;
- g) устрій та адміністративна організація Держави, а також національні громадські установи;
- h) громадський порядок та безпека, за винятком місцевої адміністративної поліції;
- i) громадянство, правоздатність та облік населення;
- l) юрисдикція та процесуальні норми; цивільні та кримінальні питання; адміністративна юстиція;
- m) встановлення основних податків, які стосуються громадянських і соціальних прав, що мають бути гарантовані на всій національній території;
- n) загальні освітні норми;
- o) соціальне забезпечення;
- p) виборча легіслація, органи управління та основні функції Комун, Провінцій і метрополітенських Міст;
- q) митниці, охорона державних кордонів та міжнародна профілактика;
- r) одиниці міри та ваги, вимірювання та визначення часу; координація інформативної статистики та діяльності з

питань збору і надання відомостей стосовно державного, регіонального та місцевого управління; інтелектуальна власність;

s) охорона довкілля, екосистеми і пам'яток культури.

До сфери конкурентної легіслації належать: відносини Регіонів з Європейським Союзом та іншими країнами; зовнішня торгівля; охорона та безпека праці; освіта, але за умови додержання автономії шкільних установ, а також професійної освіти і навчання; професійна діяльність; науково-технологічні дослідження і підтримка інноваційної діяльності в усіх галузях виробництва; охорона здоров'я; сфера харчування; спортивна діяльність; цивільна оборона; управління територією; цивільні порти та аеродроми; основні транспортні та судноплавні шляхи сполучення; системи комунікацій; виробництво, передача та розподіл на національному рівні електроенергії; комплементарне та інтегративне планування; координація у сферах публічних фінансів і податкової системи; валоризація культурних пам'яток та довкілля, розповсюдження і організація мистецької діяльності; ощадні та аграрні каси; кредитні установи регіонального характеру; іпотечні та аграрні установи регіонального характеру. З питань, щодо сфери конкурентної легіслації, законодавча влада належить Регіонам, окрім визначення основних принципів, що є зарезервовані легіслацією Держави.

Регіони здійснюють законодавчу владу у будь-якій сфері, що не є спеціально зарезервованою за Державою.

Регіони та автономні Провінції Тренто і Больцано, у сфері їх компетенції, беруть участь в ухваленні рішень, співвіднесених за змістом з нормативними положеннями комунітарного права і забезпечують імплементацію та виконання міжнародних зобов'язань та актів Європейського Союзу при дотриманні процедури встановленої законом Держави, відповідно до якої передбачені шляхи та можливість заступництва влади у випадку невиконання зобов'язань.

Регламентарна влада є винятковою компетенцією Держави, крім сфер, які делеговані Регіонам. Регламентарна влада належить Регіонам в усіх сферах, що не є державними. Комуни, Провінції і метрополітенські Міста наділені регламентарною владою стосовно їх устрою та здійснюваних ними функцій.

Регіональні закони усувають перешкоди, що призводять до нерівності чоловіків та жінок у соціальному, культурному і економічному житті, сприяють рівному доступу чоловіків та жінок до виборних посад.

Регіональний закон ратифікує угоди Регіону укладені з іншими Регіонами для кращого здійснення власних повноважень, а також з метою утворення спільних органів.

У сферах, віднесених до їх компетенції, Регіони можуть укладати угоди з іноземними Державами і з територіальними утвореннями в складі інших Держав у передбачених випадках та формах згідно із законом Держави.

Ст. 118

Здійснення адміністративних функцій належить Комунам, за винятком тих, що для забезпечення єдиних підходів належать Провінціям, метрополітенським Містам, Регіонам та Державі за умов дотримання принципів субсидіарності, диференційованості та пропорційності.

Комуни, Провінції та метрополітенські Міста наділені власними адміністративними повноваженнями, які визначені державним або регіоніальним законом відповідно до їх компетенцій.

Державним законом визначаються форми взаємодії між Державою та Регіонами у сферах, передбачених пунктами «b» та «h» у другій частині статті 117, а також регламентуються питання такої взаємодії у сфері охорони культурних пам'яток.

Ґрунтуючись на принципі субсидіарності, Держава, Регіони, метрополітенські Міста, Провінції та Комуни сприяють індивідуальній та колективній ініціативі громадян та їх угруповань, які діють з метою реалізації суспільного інтересу.

Ст. 119

Комуни, Провінції, метрополітенські Міста та Регіони є фінансово автономними щодо своїх доходів та видатків, вони зобов'язані збалансовувати бюджет, а також конкурувати для забезпечення та дотримання економічних

та фінансових обмежень пов'язаних з відповідними актами Європейського Союзу.

Комуни, Провінції, метрополітенські Міста та Регіони мають власні ресурси. Встановлюють місцеві збори та їх ставки, збирають надходження до бюджету відповідно до Конституції та згідно з принципами співвіднесеності фінансів і податкових надходжень. Вони беруть участь у розподілі публічних податків, що надійшли на їх території.

Закон Держави запроваджує стабілізаційний фонд, що функціонує без будь-яких обмежень стосовно розподілу відповідних коштів для територій з порівняно меншими податковими надходженнями.

Матеріальні ресурси, які отримані з джерел визначених у попередніх частинах цієї статті, надаються Комунам, Провінціям, метрополітенським Містам та Регіонам для фінансування здійснюваних ними громадських функцій.

З метою сприяння економічному розвитку, зміцнення суспільної єдності та солідарності, усунення економічного і соціального дисбалансу, допомоги ефективній реалізації прав людини, досягнення різних цілей при здійсненні публічних повноважень, Держава може надавати додаткові матеріальні ресурси або вживати спеціальних заходів на користь окремих Комуни, Провінцій, метрополітенських Міст та Регіонів.

Республіка визнає особливість Островів та вдається до необхідних заходів для усунення незручностей пов'язаних з умовами життя острів'ян.

Комуни, Провінції, метрополітенські Міста та Регіони мають власне майно, належність якого визначається згідно до загальних принципів встановлених законом Держави. Вони можуть звертатися за позикою лише для фінансування інвестицій, з одночасним визначенням планів амортизації та за умови дотримання збалансованості бюджету для всіх суб'єктів кожного Регіону. Виключається будь-яка гарантія з боку Держави щодо позик за контрактами.

Ст. 120

Регіон не може встановлювати мита на ввіз, вивіз або транзит між різними Регіонами, ні вживати заходів, які б перешкоджали вільному переміщенню індивідів і майна, чи обмежувати здійснення права на працю у будь-якій частині національної території.

Уряд може виконувати обов'язки певних органів Регіонів, метрополітенських Міст, Провінцій та Комуни у разі невиконання ними норм та вимог міжнародних договорів або актів комунітарного права, чи за наявності загрози громадській безпеці, або у випадках, коли то є необхідним для забезпечення правової чи економічної єдності, а особливо, задля належного регулювання у сфері податків, що стосуються громадянських і соціальних прав, незважаючи на територіальні компетенції місцевих влад. У таких випадках закон передбачає процедуру забезпечення гарантій щодо здійснення Урядом відповідних дій з повагою та дотриманням принципів субсидіарності і справедливої співпраці.

Ст. 121

Органами Регіону вважаються Регіональна Рада, Джунта та її голова.

Регіональна Рада здійснює законодавчу владу, якою наділений Регіон, та інші функції відповідно до Конституції та законів.

Вона уповноважена вносити законопроекти до Палат.

Регіональна Джунта є виконавчим органом Регіонів.

Голова Джунти представляє Регіон; керує діяльністю Джунти та є за це відповідальним; здійснює промульгацію регіональних законів і видає регламентарні акти; керує здійсненням адміністративних функцій делегованих Регіону Державою, відповідно до інструкцій Уряду Республіки.

Ст. 122

Виборча система та умови не виборності та несумісності щодо посад Голови та інших членів регіональної Джунти, а також регіональних радників встановлюються законом Регіону за умови дотримання основних принципів закону Республіки, який також встановлює термін обирання відповідних органів.

Ніхто не може бути членом Регіональної Ради чи Джунти та одночасно членом однієї з Палат Уряду, Ради або Джунти іншого Регіону або Європейського Парламенту.

Рада обирає зі свого складу Голову та президію.

Регіональні радники не можуть бути притягнуті до відповідальності за висловлені думки та преференції під час голосування при виконанні своїх повноважень.

Голова регіональної Джунти обирається шляхом загальних та прямих виборів, якщо регіональний статут не передбачає іншого. Обраний Голова призначає та звільняє з посад членів Джунти.

Ст. 123

Кожний Регіон має власний статут, що згідно до Конституції визначає форму правління та встановлює основні принципи організації та діяльності його органів. Статут регулює здійснення права ініціативи та призначення референдуму стосовно законів і регіональних адміністративних заходів, а також порядок опублікування законів та регламентарних актів Регіону.

Статут Регіону приймається та модифікується регіональною Радою шляхом прийняття закону абсолютною більшістю її членів та ухваленням двох послідовних рішень з інтервалом не меншим за два місяці. Такий регіональний закон не потребує проставлення візи Урядовим уповноваженим. Уряд Республіки може порушити питання про конституційність регіональних статутів перед Конституційним Судом протягом тридцяти днів після їх опублікування.

Статут виноситься на народний референдум протягом трьох місяців після його опублікування, якщо цього вимагає

п'ятдесята частина виборців у Регіоні або п'ята частина членів Регіональної Ради. Промульгація статуту, який був винесений на референдум, не вважається такою, що відбулася, якщо його не ухвалено більшістю голосів виборців визнаних дійсними.

У кожному Регіоні статут визначає повноваження Ради місцевих автономій з питань проведення консультацій між органами Регіону та адміністративно-територіальними одиницями.

Ст. 124

Виключена

Ст. 125

У Регіоні мають існувати органи адміністративної юстиції першої інстанції в порядку визначеному законом Республіки.

Можуть бути утворені відділення цих органів поза межами головного міста Регіону.

Ст. 126

За вмотивованим декретом Президента Республіки може бути розпущена Регіональна Рада та звільнений з посади Голова Джунти, якщо вони вчинили дії, що суперечать Конституції, чи грубо порушили закон. Розпуск і звільнення з посади можуть бути здійснені також з причин гарантії національної безпеки. Відповідний декрет видається з

урахуванням позицій парламентської комісії з регіональних справ утвореної згідно до закону Республіки, до складу якої входять депутати та сенатори.

Регіональна Рада може висловити недовіру Голові Джунти шляхом прийняття вмотивованої резолюції, яка була ініційована не менше як п'ятою частиною та прийнята абсолютною більшістю членів ради. Резолюція не може бути розглянута раніше як за триденний термін з моменту її ініціювання.

Прийняття резолюції недовіри Голові Джунти, обраного на загальних і прямих виборах, а також його звільнення, встановлення його постійної неспроможності виконувати обов'язки, смерть чи відставка за власним бажанням спричиняють відставку усього складу Джунти та розпуск Ради. Такі самі наслідки має одночасна відставка більшості членів Ради.

Ст. 127

Якщо Уряд вирішить, що регіональний закон перевищує сферу компетенції Регіону, він може порушити питання про конституційність цього закону перед Конституційним Судом протягом шістдесяти днів з моменту його опублікування.

Якщо Регіон вирішить, що закон Держави чи іншого Регіону або акт, який має силу такого закону, прийнято з втручанням у сферу його компетенції, він може порушити питання про його легітимність перед Конституційним Судом

протягом шістдесяти днів з моменту опублікування цього закону або акта, що має силу закону.

Ст. 128

Виключена

Ст. 129

Виключена

Ст. 130

Виключена

Ст. 131

Утворені такі Регіони:

П'ємонт;

Валле д'Аоста;

Ломбардія;

Трентіно-Альто Адідже;

Венето;

Фріулі-Венеція Джулія;

Лігурія;

Емілія-Романія;

Тоскана;

Умбрія;

Марке;

Лаціо;

Абруцці;

Молізе;

Кампанія;

Апулія;

Базіліката;

Калабрія;

Сицилія;

Сардинія.

Ст. 132

Конституційним законом, з урахуванням позиції відповідних Регіональних Рад, може бути передбачене об'єднання існуючих чи утворення нових Регіонів з мінімальною кількістю один мільйон жителів, якщо це запропонують Комунальні Ради, що представляють не менше як одну третину зацікавленого населення, і якщо така пропозиція буде підтримана на референдумі більшістю голосів.

Шляхом попереднього схвалення на референдумі більшістю голосів населення відповідної Провінції чи

зацікавлених Провінцій та Комуни чи зацікавлених Комун та прийняттям закону Республіки, з урахуванням позиції Регіональних Рад, може бути дозволено Провінціям або Комунам, які подали на це запит, відокремитися від одного Регіону та приєднатися до іншого.

Ст. 133

Зміна провінційних меж і утворення нових Провінцій у складі будь-якого Регіону регулюються законами Республіки, за ініціативою відповідних Комун та з урахуванням позиції Регіону.

Регіон, з урахуванням думки зацікавленого населення, може приймати закони щодо утворення в його складі нових Комун, а також змінювати їх межі та назви.

Глава VI

Конституційні гарантії

Розділ I

Конституційний Суд

Ст. 134

Юрисдикція Конституційного Суду поширюється на:

дискусії щодо конституційності законів і актів Держави та Регіонів, що мають силу закону;

конфлікти про розмежування компетенції між різними гілками владами Держави, між Державою та Регіонами, а також між різними Регіонами;

обвинувачення висунуті проти Президента Республіки відповідно до Конституції.

Ст. 135

Конституційний Суд складається з п'ятнадцяти суддів, третину яких призначає Президент Республіки, третину – Парламент на спільному засіданні, третину – вищі суди загальної та адміністративної юрисдикції.

Кандидатури на посади суддів Конституційного Суду визначаються з числа суддів, включаючи тих, хто перебуває у відставці, вищих судів загальної та адміністративної юрисдикції, а також з числа професорів юридичних дисциплін університетів та адвокатів, які мають двадцятирічний стаж.

Судді Конституційного Суду призначаються на дев'ятирічний термін, який рахує відлік з дня складення присяги та не можуть бути призначені повторно.

Після закінчення цього терміну виконання суддею посадових функцій завершується і він звільняється з посади.

Згідно до закону Конституційний Суд обирає зі свого складу Голову, який обіймає цю посаду протягом трьох років та

може бути обраний знову, але в межах періоду його перебування на посаді судді.

Посада судді Конституційного Суду несумісна з обов'язками члена Парламенту, чи Регіональної Ради, із зайняттям адвокатською практикою та перебуванням на інших посадах визначених законом.

У розгляді обвинувачення, висунутого проти Президента Республіки беруть участь, крім ординарних суддів Конституційного Суду, шістнадцять членів визначених жеребкуванням зі списку громадян, які мають право балотуватися на виборах сенаторів; такий список складається Парламентом кожні дев'ять років шляхом виборів згідно з процедурою, яка застосовується з метою призначення ординарних суддів.

Ст. 136

Якщо Конституційний Суд визнає неконституційними норми закону чи акту, що має силу закону, вони втрачають ефективність з наступного дня після опублікування відповідного рішення.

Рішення Конституційного Суду опубліковується та повідомляється Палатам і зацікавленим Регіональним Радам для вживання відповідних заходів, якщо вони вважатимуть це за необхідне.

Ст. 137

Конституційний Суд визначає підстави і форми здійснення та відповідні терміни конституційного судочинства, а також надає гарантії незалежності суддів.

Звичайний закон визначає інші необхідні правила щодо організації та діяльності Конституційного Суду.

Оскарження рішень Конституційного Суду не припускається в жодному разі.

Розділ II**Ревізія Конституції -****Конституційні закони****Ст. 138**

Закони, якими здійснюють ревізію Конституції та інші конституційні закони приймаються кожною Палатою після двох поспільних обговорень, проведених з інтервалом не менше ніж три місяці та мають бути затверджені абсолютною більшістю членів кожної Палати при другому голосуванні.

Такі закони виносяться на народний референдум, коли протягом трьох місяців після їх опублікування цього вимагатиме п'ята частина членів однієї з Палат або п'ятсот

тисяч виборців чи п'ять Регіональних Рад. Винесений на референдум закон не підлягає промульгації, якщо він не був ухвалений більшістю голосів виборців визнаних дійсними.

Референдум не проводиться, якщо при другому голосуванні в кожній з Палат закон був прийнятий більшістю у дві третини від її загального складу.

Ст. 139

Республіканська форма правління не може бути предметом конституційної ревізії.

ПЕРЕХІДНІ ТА ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

I

Після вступу в силу Конституції тимчасовий Глава Держави здійснює функції Президента Республіки та приймає на себе цей титул.

II

Якщо до дня виборів Президента Республіки не утворені усі Регіональні Ради, у виборах беруть участь лише члени обох Палат.

III

З метою формування першого складу Сенату Республіки декретом Президента Республіки призначаються сенаторами депутати Конституційної Асамблеї, які мають відповідні до закону реквізити сенаторів та які попередньо:

були головами Ради Міністрів чи легіслативних Асамблей;

були членами розпущеного Сенату;

обиралися не менше трьох разів, з урахуванням обрання до Конституційної Асамблеї;

були позбавлені звання депутата на засіданні Палати депутатів 9 листопада 1926 року;

відбули покарання у формі позбавлення волі терміном не менше як п'ять років за вироком спеціального фашистського трибуналу щодо захисту Держави.

Декретом Президента Республіки також призначаються сенаторами члени розпущеного Сенату, які брали участь у роботі Національних дорадчих Зборів.

Від права сенаторства можна відмовитися до видання декрету про призначення. Згода на висунення своєї кандидатури на політичних виборах має наслідком відмову від права бути призначеним сенатором.

IV

На момент перших виборів до Сенату Молізе вважається окремим Регіоном, а число його сенаторів – відповідним до кількості його населення.

V

Положення статті 80 Конституції стосовно міжнародних договорів, які передбачають фінансові зобов'язання чи зміни у законодавстві, набувають чинності з дня скликання Палат.

VI

Протягом п'яти років після вступу в силу Конституції проводиться реформа існуючих органів спеціальної юрисдикції, за винятком Державної Ради, Рахункової Палати та військових судів.

Протягом року з тієї самої дати згідно до закону відбувається реорганізація Верховного військового Трибуналу відповідно до статті 111.

VII

До прийняття нового закону про судоустрій відповідно до Конституції продовжують діяти чинні нормативні правила.

Перед початком роботи Конституційного Суду вирішення дискусій, про які йдеться у статті 134, здійснюється у порядку і в межах норм, які були визначені до вступу в силу Конституції.

VIII

Вибори Регіональних Рад та виборних органів провінційних адміністрацій призначаються протягом року з моменту вступу в силу Конституції.

Закони Республіки передбачають, стосовно кожної галузі публічної адміністрації, передачу здійснення певних державних повноважень до компетенції Регіонів. До проведення реорганізації та розподілу адміністративних функцій між місцевими установами здійснювані ними повноваження залишаються у віданні Провінцій та Комун, здійснення інших є делеговане Регіонами.

Законами Республіки передбачається направлення до Регіонів державних посадових та службових осіб, у тому числі зі складу центральних адміністрацій, коли то є необхідним для нової організації. Для формування штату

власних посадовців Регіони, у разі потреби, мають набирати відповідний персонал з числа державних службовців та службовців місцевих органів.

IX

Закони Республіки, протягом трьох років після вступу в силу Конституції, мають бути приведені у відповідність з вимогами місцевої автономії та з легіслативою компетенцією наданою Регіонам.

X

Регіон Фріулі-Венеція Джулія, до якого на підставі Ст. 116 тимчасово застосовуються положення Глави V частини II, здійснюватиме і надалі захист мовних меншин відповідно до статті 6.

XI

Протягом п'яти років з моменту вступу в силу Конституції, конституційними законами можуть бути утворені інші Регіони, за умови внесення змін до переліку передбаченому у статті 131, навіть за відсутності умов визначених у першій частині статті 132, але при дотриманні вимоги з'ясування позиції зацікавленого населення.

XII

Забороняється відновлення, у будь-якій формі, розпущеної фашистської партії.

Без урахування статті 48, законом встановлені обмеження терміном до п'яти років з моменту вступу в силу Конституції щодо виборчого права відповідальних керівників фашистського режиму.

XIII¹

Майно, що знаходиться на національній території, колишніх королів Савойської династії, їх подружжя та нащадків чоловічої статі, переходить до Держави.

Передача та встановлення королівських прав на це майно після 2 червня 1946 року є недійсними.

XIV

Дворянські титули не визнаються.

Додатки до титулів, які існували до 28 жовтня 1922 року, вважаються частиною прізвища.

Мауриціанський Орден зберігається як організація з догляду за хворими та функціонує в межах передбачених законом.

¹ Єдина стаття конституційного закону від 23 жовтня 2002, № 1 («Конституційний закон про припинення дієвості першої та другої частин XIII-ого тимчасового та фінального положення Конституції», Офіційний Вісник № 252 від 26 жовтня 2002) полягає у тому, що: «Перша та друга частини XIII-ого тимчасового та фінального положення Конституції не є дієвими з моменту набуття чинності цього конституційного закону».

Закон передбачає ліквідацію Геральдичної Ради.

XV

З моменту вступу в силу Конституції стає законом легіслативний декрет намісника престолу про тимчасовий устрій Держави від 25 червня 1944 року, № 151.

XVI

Протягом року з моменту вступу в силу Конституції переглядаються та приводяться у відповідність попередньо прийняті конституційні закони, що прямо чи опосередковано не є скасованими.

XVII

Конституційна Асамблея буде скликана їх Головою для прийняття, не пізніше як 31 січня 1948 року, закону про вибори до Сенату Республіки, спеціальних регіональних статутів та закону про пресу.

Конституційна Асамблея може бути скликана до проведення виборів нових Палат, якщо виникне потреба у вирішенні питань, що належать до їх компетенції згідно до першої та другої частини статті 2, а також першої та другої частини статті 3 легіслативного декрету від 16 березня 1946 року, № 98.

Протягом цього періоду продовжують діяти постійні Комісії. Легіслативні Комісії повертають Уряду законопроекти, що надійшли до них із зауваженнями та доповненнями.

Депутати можуть направляти Уряду запити з вимогою письмової відповіді.

Конституційна Асамблея, згідно до частини другої цієї статті, скликається їх Головою на вмотивовану вимогу Уряду або не менше ніж двохсот депутатів.

XVIII

Промульгацію цієї Конституції здійснює тимчасовий Голова Держави протягом п'яти днів з моменту її прийняття Конституційною Асамблеєю; Конституція вступає в силу 1 січня 1948 року.

Текст Конституції передається на зберігання до комунальної зали кожної з Комун Республіки та залишається там протягом 1948 року для того, щоб усі громадяни могли з ним ознайомитися.

Рим, 27 грудня 1947, поставив підпис

ЕНРІКО ДЕ НІКОЛА

КОНТРАСИГНУВАЛИ

*Голова
Конституційної Асамблеї*
УМБЕРТО ТЕРРАЧІНІ

*Голова
Ради міністрів*
АЛЧІДЕ ДЕ ГАСПЕРІ

Міністр юстиції
ГРАССІ

Stabilimenti Tipografici Carlo Colombo S.p.A.
Roma - settembre 2023

Конституцію Італійської Республіки затверджено 27 грудня 1947 року в Палаці Джустиніані, що було обрано Енріко Де Нікола як тимчасову резиденцію Голови Держави на період від референдуму про вибір між Монархією та Республікою, який відбувся 2 червня 1946 року, до затвердження Конституції.

Цей чинний текст Конституції Італійської Республіки відповідає позачерговому виданню Офіційного Вісника № 298 від 27 грудня 1947 року з урахуванням усіх подальших змін конституційних законів.

Уважно прочитано!

Можна підписувати зі спокійним сумлінням

A handwritten signature in black ink, reading "Enrico De Nicola". The signature is written in a cursive style and is underlined with a single horizontal line.